

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. відділу докторантури та аспірантури

О. М. Волков

«26» 08 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ТРАНСПОРТІ»**

Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Кафедра	«Менеджменту та економіки морського транспорту»

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і методологія менеджменту на транспорті» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки доктор філософії «Менеджмент морської галузі»

Розробник: Лисенко Наталія Степанівна., к.е.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Менеджмент та економіка морського транспорту» Національного університету «Одеська морська академія»

Протокол від «25» серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Сотниченко Л.Л.
Секретар кафедри Бабаченко М.В.
Гарант ОНП Сенько О.В.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у аспірантів дослідницьких навичок в області теорії і методології менеджменту на транспорті, продукування нових теоретичних знань щодо сучасних моделей, концепцій менеджменту, практичні навички та вміння застосовувати основні методи та підходи менеджменту для розкриття причин та пошуку джерел розвитку менеджменту підприємств морської галузі та інших суб'єктів транспортно-логістичних систем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методологічні основи, методичні положення наукових напрямків менеджменту підприємств морського транспорту на сучасному етапі.

Дана дисципліна включає в себе: вивчення генезису теорії менеджменту, представлення єдиних теоретико-методологічних основ менеджменту, напрямки удосконалення і розвитку менеджменту на транспорті, організацію самостійної науково-дослідницької роботи і презентації результатів наукових досліджень

Програма курсу «Теорія і методологія менеджменту на транспорті» сприяє засвоєнню універсальних і професійних компетенцій, що в свою чергу буде сприяти соціальній мобільності і успішності на ринку праці відповідно до міжнародних і національних вимог.

Силлабус складено відповідно до вимог освітньо-наукової програми «Менеджмент морської галузі» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.

Мова навчання *українська*
Статус дисципліни *вибіркова*

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче загальних та спеціальні компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК06. Здатність ідентифікувати, формулювати та/або вирішувати наукові або практичні проблеми в менеджменті морської галузі.

Програмні результати навчання:

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми менеджменту державною та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН12. Здійснювати аналіз деталізованих, інноваційних, новітніх досліджень у сфері морської галузі.РН06.Здатність ідентифікувати, формулювати та/або вирішувати наукові або практичні проблеми в менеджменті морської галузі.

РН13. Діяти на основі знання, розуміння та уміння прогнозувати наслідки рішень в менеджменті морської галузі.

Кількість кредитів *ЄКТС 3 кредити*
Форма підсумкового контролю *залік*

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Теорія і методологія менеджменту та транспорту» передбачає здобуття наступних результатів навчання за навчальною дисципліною.

- знати формування та розвиток теорії і практики менеджменту; основні підходи та методи менеджменту; функціональні основи менеджменту; характеристику сучасних проблем і перспектив розвитку менеджменту на транспорті; різновиди моделей управління організацією, обґрунтування та вибір виду структури управління, основні управлінські моделі прийняття управлінських рішень на транспорті; кількісні і якісні методи збору та аналізу економічної інформації, необхідної для прийняття рішень.

- вміти здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту; обирати та використовувати загально-наукові та спеціальні методи наукових досліджень у галузі менеджменту; ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту за видами економічної діяльності, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх дослідження.

- володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту; здатністю формулювати задачі моделювання, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту; здатністю до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань, здатністю до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації, до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх та дослідницьких технологій у сфері менеджменту.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семінарські)
Теорія і методологія менеджменту на транспорті			
Тема 1. Теорія менеджменту: сутність, зміст, проблеми	2	2	
Тема 2. Еволюція шкіл та концепцій менеджменту. Етапи розвитку науки управління в Україні та у світі	3	2	1
Тема 3. Методологія «класичної школи» управління. Особливості англійської, американської, японської, європейської моделей	2	2	
Тема 4. Функціональні основи менеджменту: зміст, процес і механізм	3	2	1
Тема 5. Основи процесного підходу до управління підприємством	4	3	1
Тема 6. Різновиди моделей управління організацією. Основні управлінські моделі на транспорті	3	2	1

Тема 7. Прийняття ефективних рішень з удосконалення управління продуктивністю підприємствами морського транспорту	3	2	1
Тема 8. Сучасні напрямки удосконалення управління діяльністю підприємствами морського транспорту. Розробка проектів в сфері менеджменту	3	2	1
Тема 9. Гармонізація процесно-орієнтованого управління транспортних підприємств морської галузі на основі якості	4	3	1
Тема 10. Інформаційне забезпечення управління транспортними процесами.	3	2	1
Всього аудиторних годин	30	22	8
Самостійна робота (години) з них на виконання індивідуального завдання **	60		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	90		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Еволюція шкіл та концепцій менеджменту
2	Закони, закономірності, принципи функціональні основи менеджменту
3	Основи процесного підходу до управління
4	Моделі управління організацією.
5	Прийняття ефективних рішень з удосконалення управління продуктивністю підприємствами морського транспорту
6	Сучасні напрямки удосконалення управління діяльністю підприємствами морського транспорту
7	Процесно-орієнтовне управління підприємств морської галузі
8	Характеристика сучасних проблем і перспектив розвитку менеджменту на транспорті

5. Самостійна робота

Самостійна робота призначена для поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях. Вона допомагає набути навички самостійної роботи з довідковою, навчальною і науковою літературою, державними і галузевими стандартами; підвищити якість самостійної проробки аспірантами навчальної інформації шляхом її конкретизації і цілеспрямованості.

Види самостійної роботи:

1. Робота по опрацюванню лекційного курсу.
2. Робота по вивченню окремих розділів курсу, не висловлюваних при читанні лекцій (що задаються викладачем).
3. Виконання практичних розрахунків, заданих викладачем.
4. Підготовка до практичних занять;
5. Виконання індивідуальних завдань (розрахункової роботи) .

Перелік тем, винесених на самостійне вивчення:

№ з/п	Назва теми
1.	Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні
2.	Людський фактор і психологічні аспекти управлінських рішень
3.	Моделі та методи прийняття оптимальних рішень
4.	Управлінські рішення у сфері інноваційної діяльності
5.	Методи прогнозування в розробці управлінських рішень
6.	Прийняття стратегічних управлінських рішень
7.	Моделі та моделювання транспортних систем
8.	Експериментальні дослідження функціонування транспортних джерел

6. Методи контролю

Поточне оцінювання аспірантів здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків тощо; виступу на практичних заняттях.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *екзамен*.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації
1	Знати формування та розвиток теорії і практики менеджменту, основні підходи та методи менеджменту; різновиди моделей управління організацією.	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на заняттях, в дискусії, стандартизовані тести.
2	Знати функціональні основи менеджменту; характеристику сучасних проблем і перспектив розвитку менеджменту на транспорті.	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, ессе, стандартизовані тести.
3	Знати обґрунтування та вибір виду структури управління, основні управлінські моделі прийняття управлінських рішень на транспорті.	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, виконання певних розрахунків
4	Знати кількісні і якісні методи збору та аналізу економічної інформації, необхідної для прийняття рішень.	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, в дискусії, презентації результатів виконаних завдань, виконання певних розрахунків, розв'язання задач
5	Уміти здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у галузі менеджменту.	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків; виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, презентації результатів виконаних завдань, ессе, стандартизовані тести
6	Уміти обирати та використовувати загально-наукові та спеціальні методи наукових досліджень у галузі	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, презентації результатів виконаних завдань,

	менеджменту.	есе.
7	Уміти ідентифікувати та класифікувати нові задачі в сфері менеджменту за видами економічної діяльності, описувати, аналізувати та оцінювати відповідні об'єкти, явища та процеси, обирати оптимальні методи їх дослідження.	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з доповіддю, презентації результатів виконаних завдань, розв'язання задач
8	Уміти аналізувати актуальні проблеми розвитку економічної науки та критерії вибору напрямку наукового дослідження.	Розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, есе.
9	Уміти володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері менеджменту; здатністю, формулювати задачі моделювання, застосовувати статистичні методи і моделі для аналізу об'єктів і процесів у сфері менеджменту;	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на заняттях, в дискусії, стандартизовані тести.
10	Володіти здатністю до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань, здатністю до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації, до самостійного опанування новими знаннями, використання сучасних освітніх та дослідницьких технологій у сфері менеджменту	Усна відповідь на питання лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з аналітичним оглядом, есе, стандартизовані тести.

7. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною

Шкала оцінювання ВНЗ	Національна оцінка	Критерії оцінювання
A	відмінно	Аспірант проявляє особливі здатності, уміє самостійно добувати знання, без допомоги викладача знаходить і обробляє необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні дарування й похилості
B	добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно вирішує вправи й завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначно
C		Аспірант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є істотні, підбирати аргументи для підтвердження думок
D	задовільно	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість істотних

E		Аспірант володіє навчальним матеріалом на рівні вище початкового, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	не задовільно	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу

9. Питання для підсумкового контролю

1. Сутність менеджменту.
2. Еволюція теорій менеджменту. Неокласична, біхевіористична школи управління.
3. Процесний системний та ситуаційних підходи в менеджменті.
4. Сучасні технології менеджменту: Total Quality Management; Process Integrated Quality System; Work Flow Management System; "Шість сигма; Balanced Scorecard; Lean anagement.
5. Історія розвитку менеджменту.
6. Школа наукової організації управління.
7. Представники школи адміністративного управління.
8. Школа людських відносин та біхевіористська школа.
9. Математична (кількісна) школа в управлінні.
10. Основні крос-культурні моделі менеджменту.
11. Концептуальна модель управління підприємством в умовах VUCA-світу.
12. Характеристика окремих аспектів японського та американського менеджменту в сучасних умовах.
13. Основні проблеми менеджменту на транспорті.
14. Сучасні тренди розвитку менеджменту.
15. Сутність організації як процесу. Альтернативні парадигми організаційного процесу.
16. Концептуальні положення процесного підходу. Інформаційна складова процесного підходу.
17. Закономірності і принципи управління.
18. Поняття про системи, типи систем.
19. Організація процесу управління.
20. Зміст планування як функції менеджменту.
21. Організація взаємодії як функція менеджменту.
22. Мотивація як функція менеджменту.
23. Контроль як функція менеджменту.
24. Елементи управління.
25. Модель елементів управління Г. Лівітта.
26. Модель Т. Пітерса и Р. Уотермена (7-S).
27. Управлінські моделі: поняття, види.
28. Класифікація управлінських моделей.
29. Основні крос-культурні моделі менеджменту.
30. Методи діагностики проблеми управління .
31. Моделі та методи прийняття оптимальних рішень.
32. Експертні методи в розробці управлінських рішень.
33. Математичні методи розробки рішень у логістичній діяльності.
34. Методи прогнозування в розробці управлінських рішень на підприємствах морської галузі.
35. Організаційне проектування систем управління на підприємствах морської галузі.
36. Залежність методів та функцій управління від особливостей об'єкту управління.
37. Критичний аналіз поняття "організація" як функції управління.

- 38 Стадії та етапи організаційного проектування.
39. Складові поняття «менеджмент бізнес-процесів».
40. Реінжиніринг бізнес-процесів (BPR – Business Process Reengineering).
41. Загальна схема системи цілей бізнес-процесів підприємства.
42. Розробка проектів у сфері менеджменту на транспорті. Оцінка ефективності проекту.
43. Процесно-орієнтовані організаційні структури.
44. Необхідність та умови гармонізації процесного управління підприємством на основі менеджменту якості.
45. Логістичні бізнес-процеси на підприємствах морського транспорту. Менеджмент процесів.
46. Варіанти формування ІСМ (інтегрована система управління).
47. Сучасні інтегровані системи менеджменту.
48. Підходи до розгляду системи менеджменту якості в системі управління підприємством.
49. Оцінка рівня гармонізації системи управління підприємством.
50. Взаємодія організації зі стейкхолдерами.
51. Сучасні інформаційно-логістичні потоки.
52. Логістична інформація як стратегічний ресурс транспортних потоків та передумови її ефективного використання.
53. Система управління логістичними інформаційними ресурсами.
54. Програмне забезпечення в транспортній логістиці.
55. Інформаційне забезпечення механізму державного регулювання транспортної галузі України.

9. Рекомендована література

1. Білорус Т.В. Практикум з менеджменту: навчальний посібник. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. 185 с.
2. Дмитриченко М.Ф., Кельман І.І., Вільковський Е.К. та ін. Загальний курс транспорту : підручник. Львів, 2011. 524 с
3. Добронравова І.С. та ін. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. Збірник задач. Київ : НАУ, 2017. 56 с.
4. Кузьмін О.Є. Менеджмент: практичні і лабораторні заняття: навч. осібник / О.Є. Кузьмін, І.С. Процик, Х.С. Передало, Р.З. Дармиць. 4-те видання, доп. і переробл. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 172 с.
5. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності / за ред. А.А. Мазаракі. Київ : КНТЕУ, 2012. 850 с
6. Страпчук С.І., Миколенко О.П., Попова І.А., Пустова В.В. Менеджмент: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.
7. Перебийніс В.І., Болдирєва Л.М., Перебийніс О.В. Транспортний менеджмент : Монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. 201 с
8. Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю. Менеджмент. Практикум: навч. посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.
9. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент: підручник, Київ : Кондор-Видавництво, 2015. 563 с.
10. Шкільняк М.М. Менеджмент: навч. посібник / М.М. Шкільняк, О.Ф. Овсянюк-Бердадіна, Ж.Л. Крисько, І.О. Демків. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.
11. Криворучко О.М. Процесно-орієнтоване управління підприємством: гармонізація на основі якості. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 180 с.

12. Овчаренко А.Г. Ідентифікація логістичних бізнес-процесів підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2018. Вип. 32. С. 49-63.
13. Пономаренко В.С. Мінухін С.В., Знахур С.В. Теорія та практика моделювання бізнес процесів: монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 244 с
14. Криворучко О.М. Процесно-орієнтоване управління підприємством: гармонізація на основі якості : монографія. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 180 с
15. Лисенко Н.С, Бурмака Л.А. Дослідження факторів, що впливають на активізацію інноваційної діяльності портів / «Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія "Економіка". Маріуполь, ДонДУУ. №4(81)2018. С. 43-51
16. Лисенко Н.С. Управління діяльністю морських портів України за допомогою інтегрального показника ефективності / Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія "Економіка". Маріуполь, ДонДУУ. №2(83) 2019. С 72-82.
- 17 Popova N., Shynkarenko V., Kryvoruchko O., Zeman Z. Enterprise management in VUCA conditions. The Economic Annals-XXI Journal. 2018. № 170(3–4). P. 27–31. DOI: 10.21003/ea.V170-05. URL: [ttp://soskin.info/en/ea/2018/170-3-4/Economic-Annals-contents-V170-05](http://soskin.info/en/ea/2018/170-3-4/Economic-Annals-contents-V170-05) (Web of Science)
18. Kryvoruchko O., Shynkarenko V., Popova N. Quality Management of Transport Services: Concept, System Approach, Models of Implementation // International Journal of Engineering & Technology. UAE: Science Publishing Corporation, 2018. Vol. 7, №4.3. P.472-476.
19. Fedotova I., Shynkarenko V., Kryvoruchko O. Development of the Viable System Model of Partner Relationship Management of the Company/International Journal of Engineering & Technology. UAE: Science Publishing Corporation, 2018. Vol. 7, №4.3. P. 445-450. (Scopus)154 <https://www.sciencepubco.com/index.php/ijet/article/view/19913>
20. Marketing aspects of innovative development of business organizations in the sphere of production, trade, transport, and logistics in VUCA conditions/ Nadezhda Popova, Andrii Kataiev, Anna Nevertii, Oksana Kryvoruchko, Ruslan Skrynkovskyy. Estudios de Economia Aplicada. Vol 38, No 3 (1) (2020) <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/index>
21. Drucker P. Management: tasks, responsibilities, practices. URL: <http://youth-portal.com/wp-content/uploads/2014/10/Peter-F-DruckerManagementRev-Ed.pdf>.
22. Armstrong Michael. How to be an Even Better Manager: A Complete A-Z of Proven Techniques & Essential Skills : 11th edition. Kogan Page Publishers, 2021. 305 p.
23. Certo S.C., Certo S.T. Modern Management: Concepts and Skills : 15th Edition, Global Edition. Pearson, 2019. 578 p.
24. Dhiman S., Samaratunge R. (Eds.). New Horizons in Management, Leadership and Sustainability: Innovative Case Studies and Solutions: Springer, 2021. 611 p.
25. Blanchfield C., Lotfi-Jam F. Modern Management Methods. Architecture, Historical Value, and the Electromagnetic Image. Columbia Books on Architecture and the City, 2019. 304 p.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Веб-сайт з менеджменту. URL: <http://www.management.com.ua/>
2. Інтернет портал для управлінців. URL : <http://www.management.com.ua/>
3. Сучасна управлінська парадигма. URL: <https://moyaosvita.com.ua/menedzhment/suchasna-upravlinskaparadigma/>
4. Освіта.ua. Менеджмент. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/management/>
5. Центр фінансово-економічних наукових досліджень. Бібліотека. URL : http://www.economics.in.ua/p/blog-page_45.html
6. Навчальні матеріали он-лайн. URL: <https://pidru4niki.com/menedzhment/>; <https://pidru4niki.com/ekonomika/>

7. Світовий ринок фрахту. URL : <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/> .
8. Офіційний сайт Балтійської фрахтової біржі. URL : <http://www.balticexchange.com/>
9. Офіційний сайт журналу "Порти України". URL : <http://portsukraine.com/>
10. Review of Maritime Transport (Series). URL : [http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-\(Series\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/Publications/Review-of-Maritime-Transport-(Series).aspx) ..
11. Навчальні матеріали он-лайн. URL : <https://pidru4niki.com/menedzhment/>;
<https://pidru4niki.com/ekonomika/>